

Tác động lên chính sách để làm giảm số tử vong do tiêu chảy gây ra tại Cam-pu-chia và Việt Nam.

CÁI NHÌN TOÀN CẢNH

Bệnh tiêu chảy là nguyên nhân chính gây tử vong ở trẻ em tại cả hai quốc gia Cam-pu-chia và Việt Nam, nhưng từ bao năm nay, những chính sách quốc gia lỗi thời đã khiến cho thuốc trị bệnh này không đến được tay của người chăm sóc và trẻ em bị bệnh tiêu chảy. Để đối phó với tình trạng này, các nhà vận động chính sách y tế đã hợp lực nhằm thu thập bằng chứng, xác định những nhân vật chính có thẩm quyền quyết định về chính sách y tế và thuyết phục các bộ y tế ưu tiên cải cách chính sách nhằm cải thiện việc tiếp cận với những thuốc giúp giảm thiểu thiệt hại do bệnh tiêu chảy gây ra.

XÁC ĐỊNH NHỮNG THÁCH THỨC VỀ MẶT CHÍNH SÁCH

Bệnh tiêu chảy là bệnh phổ biến nhất ở trẻ em sống tại các quốc gia đang phát triển và có thể dẫn đến tình trạng trẻ bị mất nước và tử vong. Trong năm 2012, trên toàn thế giới có 600,000 trẻ em dưới năm tuổi chết vì bệnh tiêu chảy nặng. Trong khu vực sông Mê Kông, nhất là tại Việt Nam và Cam-pu-chia, trong nhiều năm, bệnh tiêu chảy từng là bệnh hàng đầu gây tử vong ở trẻ em.

Trong thập niên 1980, một chính sách và nỗ lực hỗ trợ tài chính quốc tế đã giúp làm giảm gánh nặng do bệnh tiêu chảy gây ra trong khu vực này. Tuy nhiên, trong hai thập niên kế tiếp, do những ưu tiên y tế khác được đưa lên hàng đầu, bộ y tế của cả hai quốc gia đã phải đưa vấn đề bệnh tiêu chảy xuống hàng ưu tiên thấp hơn. Trong thời gian này, chính sách của cả hai quốc gia về phòng và điều trị bệnh tiêu chảy, cũng như sự quan tâm đến vấn đề này đã giảm dần, và những hỗ trợ về kỹ thuật và tài chính đối với vấn đề này cũng đã giảm xuống thấp tại cả hai quốc gia.

Vào năm 2004, khi các dạng pha chế mới của dung dịch bù nước đường uống (oral rehydration solution, ORS) và kèm-hai phương pháp chính để điều trị bệnh tiêu chảy nặng-được Tổ chức Y tế Thế giới (WHO) và UNICEF khuyến khích sử dụng rộng rãi, thì rõ ràng là chính sách liên quan đến bệnh tiêu chảy của các quốc gia cần được cập nhật để các thuốc trên luôn có sẵn. Vào thời điểm đó, tại cả hai quốc gia, kèm là loại thuốc không được lưu hành phổ biến, có nghĩa là người chăm sóc phải có đơn thuốc mới mua được thuốc. Dung dịch ORS mới và được cải tiến với độ thẩm thấu thấp còn hiếm và nhân viên y tế chưa được tập huấn về hướng dẫn điều trị mới này.

Các nhà vận động đã tập trung vào việc tập hợp và đệ trình lên các bộ y tế một hồ sơ đủ tính thuyết phục với những bằng chứng mạnh mẽ.

Tuy vậy, nhiều năm sau khuyến nghị của WHO và UNICEF, bộ y tế của Cam-pu-chia và Việt nam vẫn chậm trễ trong việc sửa đổi chính sách và hướng dẫn sử dụng thuốc, nên thuốc trị tiêu chảy vẫn chưa tiếp cận được người chăm sóc và trẻ bị bệnh tiêu chảy.

THỰC HIỆN CHIẾN LƯỢC

Nhân viên y tế, những nhà vận động chính sách thuộc các tổ chức phi chính phủ và các nhà khoa học tại cả hai quốc gia nhận thức rằng họ cần tác động lên chính phủ để ưu tiên vấn đề bệnh tiêu chảy trong nước như vậy kiến thức và đưa các loại thuốc mới có thể đến tay cộng đồng. Bắt đầu từ năm 2008, PATH dẫn đầu với những nỗ lực tuy riêng rẽ nhưng theo trình tự chặt chẽ tại cả Cam-pu-chia và Việt Nam, để phát triển và thực hiện những hoạt động vận động sửa đổi, cập nhật chính sách quốc gia về bệnh tiêu chảy.

Các nhà vận động tập trung xây dựng một hồ sơ đủ tính thuyết phục để trình các bộ y tế, bao gồm những bằng chứng mạnh về những khuyến nghị mới về chính sách toàn cầu, những phương pháp điều trị hiệu quả hơn, gánh nặng bệnh tật cao và sự hỗ trợ từ cộng đồng và các đối tác tiềm năng. Bằng chứng này sẽ giúp các chính phủ nhìn nhận lại chính sách của mình và gợi ý những hành động cần thực hiện để tăng khả năng tiếp cận với ORS và kẽm, và để trang bị tốt hơn cho nhân viên y tế khả năng năng đương đầu với bệnh tiêu chảy.

Việt Nam

Tại Việt Nam, nhờ có mối quan hệ sẵn có với Bộ Y tế nên ngoài việc vận động chính sách, PATH đồng thời hợp tác với Bộ Y tế để xây dựng các chính sách sao cho hướng dẫn điều trị được cập nhật, để kẽm và ORS mới được sử dụng rộng rãi, và để ưu tiên nhân viên y tế được tập huấn, và trang bị đầy đủ. Thông qua việc điều phối giữa các tổ chức đối tác như WHO, UNICEF, Bệnh viện Nhi Trung ương, Trung tâm Truyền thông giáo dục sức khỏe Trung Ương-Bộ Y tế, và Sở Y tế tỉnh Bình Định, PATH đã tạo được động lực cần thiết để Bộ Y tế tổ chức các cuộc gặp bàn về nhu cầu sửa đổi chính sách và ưu tiên bệnh tiêu chảy.

Vào năm 2008, nối tiếp những cuộc gặp bàn về nhu cầu cần sửa đổi chính sách, Bộ Y tế Việt Nam đã đồng ý triển khai quy trình sửa đổi chính sách này. Hợp tác với PATH, Bộ Y tế thành lập một nhóm làm việc gồm các nhà vận động và chuyên gia kỹ thuật trong nước và quốc tế, gồm cả WHO và UNICEF, để cập nhật hướng dẫn quốc gia về điều trị bệnh tiêu chảy và để đảm bảo rằng kẽm được đưa vào Danh sách thuốc thiết yếu của quốc gia, như thế đảm bảo thuốc này sẽ được cung cấp miễn phí qua khu vực công và được công ty bảo hiểm y tế bao trả. Để đảm bảo các tổ chức phi chính phủ và các nhà vận động tiếp tục được có mặt trong cuộc làm việc, PATH thay mặt cho Bộ Y tế tiếp tục hỗ trợ từng bước trong quy trình. Việc này bao gồm xác định đối tác có kinh nghiệm chuyên môn phù hợp, tổ chức các buổi họp và hỗ trợ kỹ thuật.

PATH và các đối tác biết rằng những hướng dẫn mới phải được nhân viên y tế và những người thực thi chương trình ở cấp cộng đồng chấp nhận thì mới bền vững. Để đảm bảo là các chính sách mới sẽ được áp dụng trên toàn quốc, PATH và nhóm làm việc đã hợp tác chặt chẽ với bác sĩ nhi tại các bệnh viện của tỉnh Bình Định để thực hiện dự án thí điểm dựa trên dự thảo hướng dẫn này. Trong quá trình thực hiện dự án, nhóm làm việc đã tập huấn cho nhân viên y tế tại địa phương thực hành các hướng dẫn mới và thực hiện việc giám sát và đánh giá định kỳ. Qua việc kết hợp ý kiến phản hồi của cộng đồng vào quá trình sửa đổi chính sách, các chuyên gia trong nước có thể bảo đảm là những chính sách này sẽ hữu ích cho người chăm sóc và nhân viên y tế, đồng thời có thêm động cơ để hoàn tất các chính sách.

Qua việc kết hợp ý kiến phản hồi của cộng đồng vào quá trình sửa đổi chính sách, các chuyên gia trong nước đã bảo đảm được là những chính sách này sẽ hữu ích cho người chăm sóc và nhân viên y tế, đồng thời có thêm động cơ để hoàn tất các chính sách.

Cam-pu-chia

Tại Cam-pu-chia, PATH bắt đầu thiết lập một cơ sở bằng chứng về bệnh tiêu chảy cho các nhà lập chính sách, bao gồm kết quả chi tiết của phân tích thực trạng các chính sách hiện hành và những nghiên cứu mới nhất về bệnh tiêu chảy.

Tiếp theo, PATH triệu tập các đối tác chính-gồm các tổ chức Save the Children (Cứu trẻ em), World Vision (Tâm nhìn thế giới), WHO, UNICEF và các tổ chức tại địa phương như Hội Sức khỏe Sinh sản của Cam-pu-chia và Liên minh Sức khỏe Trẻ em và Sức khỏe Sinh sản-để đệ trình bằng chứng này lên Bộ Y tế Cam-pu-chia và phát triển một kế hoạch hành động nhằm giải quyết các lĩnh vực còn khiếm khuyết và cập nhật các chính sách phù hợp của quốc gia. Sau khi xác định ai là nhân vật chính có thẩm quyền đưa ra quyết định tại Bộ Y tế, gồm cả Tổng Cục trưởng phụ trách mảng Y tế, liên minh đã đóng góp kiến thức chuyên môn của họ với tư cách cố vấn kỹ thuật và làm việc với Bộ Y tế để thiết lập quy trình cập nhật và xem xét các hướng dẫn. Trong quá trình này, họ vận động cho một số khuyến nghị cụ thể, bao gồm tiến hành phân loại lại ORS và kèm từ nhóm thuốc kê đơn sang nhóm thuốc điều trị bệnh tiêu chảy không cần kê đơn và cho phép các tình nguyện viên y tế thôn bản được phân phối ORS và kèm ở cấp cộng đồng.

Nhóm hoạt động hiểu rõ rằng, cho dù những chính sách có vẻ rất hay trên giấy tờ, nhưng nếu những chính sách này không phù hợp với nhân viên y tế và tình nguyện viên y tế ở cấp cộng đồng, thì những chính sách này có thể sẽ không bao giờ được chính thức chấp nhận hoặc thực hiện. Do đó trong khi quy trình sửa đổi chính sách ở mức quốc gia đang tiến triển, PATH thực hiện cùng lúc một dự án thí điểm để thí nghiệm ở cấp làng xã những khuyến nghị trong dự thảo chính sách và thu thập bằng chứng để củng cố nhu cầu cần sửa đổi chính sách nhằm cải thiện việc tiếp cận với ORS và kèm.

Tại các huyện triển khai dự án, các chương trình cố vấn và huấn luyện dành cho các nhà quản lý cơ sở y tế, nhân viên y tế và tình nguyện viên y tế thôn bản đã đảm bảo các chính sách và hướng dẫn được sửa đổi là dễ hiểu, phù hợp và áp dụng được ở cấp cộng đồng-một bước quan trọng trong vấn đề tạo tác động lâu dài. Ngoài ra, quy trình này còn giúp củng cố với Bộ Y tế Cam-pu-chia là những quy chuẩn này được sự chấp thuận và ủng hộ ở cấp cộng đồng. Kết quả là, quy trình này tạo được quyết tâm về mặt chính trị để đảm bảo với các nhà làm chính sách y tế quốc gia là cộng đồng đã cam kết sẽ thực hiện hướng dẫn mới.

ĐẠT MỤC TIÊU CHÍNH SÁCH

Việt Nam

Vào năm 2011, quá trình vận động sửa đổi chính sách đưa đến kết quả là Bộ Y tế Việt Nam đã ban hành các Hướng dẫn mới về quản lý bệnh tiêu chảy ở trẻ em, trong đó chiến lược quốc gia về phòng bệnh và chữa bệnh được cập nhật để khuyến cáo sử dụng phối hợp những biện pháp can thiệp mới như sử dụng kèm và ORS có độ thẩm thấu thấp với liệu pháp đã được chứng minh có hiệu quả, như chế độ dinh dưỡng, vệ sinh thích hợp và cho con bú sữa mẹ. Chính sách này cũng đưa kèm vào Danh sách thuốc thiết yếu quốc gia, đảm bảo là thuốc này được cung cấp miễn phí qua khu vực công và được công ty bảo hiểm y tế chi trả.

Nhờ vào những hướng dẫn mới này, ngày nay, tại Việt Nam, ORS có độ thẩm thấu thấp và kèm được sử dụng hàng ngày trong việc điều trị bệnh tiêu chảy cấp tính cho trẻ em trên toàn quốc. Giám đốc khoa nhi Bệnh viện đa khoa tỉnh Bình Định tại Việt Nam cho biết những trường hợp tiêu chảy tại Bệnh viện đa khoa tỉnh Bình Định đã giảm nhiều và ông xác định có được kết quả này là nhờ vào sự hiểu biết tốt hơn và phương pháp điều trị được cải tiến ở cấp huyện và cộng đồng. Những bác sĩ khác tại cùng bệnh viện nhận xét rằng con số bệnh nhân điều trị nội trú-và số ngày nằm viện-đã giảm, trong khi số trường hợp bệnh nhân điều trị ngoại trú tăng lên, cho thấy phương pháp điều trị đã được cải tiến và số trường hợp bệnh nghiêm trọng đã giảm.

Phương pháp 10 điểm của PATH để đạt hiệu quả vận động

Vận động thay đổi chính sách thành công phải được dựa vào việc phân tích có hệ thống và những quy trình có tính thực tiễn. Khung hoạt động mười điểm của PATH dưới đây là cách hoạt động có phương pháp nhằm thay đổi chính sách và đã giúp hơn 600 cá nhân của hơn 100 tổ chức tại nhiều quốc gia trên thế giới đạt được mục tiêu thay đổi chính sách y tế.

- Xác định vấn đề cần vận động.
- Nêu mục tiêu của chính sách.
- Xác định những nhân vật có thẩm quyền quyết định và những người có ảnh hưởng lớn.
- Xác định những điều quan tâm của những nhân vật có thẩm quyền quyết định và những người có ảnh hưởng lớn.
- Xác định rõ những phản đối và rào cản tiềm tàng đối với vấn đề cần vận động.
- Xác định những nguồn lực và thiếu sót của vấn đề quý vị vận động.
- Xác định các đối tác chính yếu.
- Nêu rõ chiến thuật cần thiết để đạt mục tiêu.
- Xác định thông điệp mạnh mẽ nhất.
- Xác định phương pháp dùng để đo lường mức thành công.

Để biết thêm thông tin và nguồn tài liệu và nếu cần trợ giúp, vui lòng truy cập <http://sites.path.org/advocacyimpact>.

Cam-pu-chia

Tháng 12 năm 2011, Bộ Y tế Cam-pu-chia bắt đầu thực hiện chính sách quốc gia mới về bệnh tiêu chảy. Chính sách mới ủng hộ việc sử dụng ORS có độ thẩm thấu thấp và kèm là các thuốc thiết yếu để điều trị bệnh tiêu chảy. Ngoài ra, chính sách này cũng phản ánh nhu cầu và quan điểm của các nhà cung cấp dịch vụ y tế ở mọi cấp. Hiện nay, tình nguyện viên y tế thôn bản đang áp dụng một phương pháp phối hợp để xử trí bệnh tiêu chảy và những bệnh khác ở trẻ em, bao gồm việc sử dụng kẽm và ORS công thức mới cho trẻ ngay khi có dấu hiệu đầu tiên của bệnh tiêu chảy.

CÁC YẾU TỐ ĐƯA ĐẾN THÀNH CÔNG

Mặc dù mỗi bối cảnh đòi hỏi những chiến thuật và phương pháp tiếp cận riêng để đạt được mục tiêu, các nhà vận động tại cả Cam-pu-chia và Việt Nam đều có những bài học kinh nghiệm quan trọng giúp đưa đến thành công:

- **Mối quan hệ đối tác là động cơ chính yếu thúc đẩy sự thay đổi chính sách.** PATH làm việc chặt chẽ với viên chức các bộ để hỗ trợ kỹ thuật và thực hành, đồng thời kêu gọi sự hợp tác của các đối tác có cùng mối quan tâm và lĩnh vực chuyên môn để tăng hiệu quả tác động lên những người có thẩm quyền quyết định thay đổi chính sách. Những mối quan tâm và thành phần khác nhau của liên minh cho phép mở rộng hoạt động và cuối cùng sẽ đi đến thành công.
- **Việc tập hợp bằng chứng là điều rất quan trọng** tại cả hai quốc gia nhằm thuyết phục những nhân vật có thẩm quyền quyết định về chính sách y tế trung ưu tiên vấn đề này. **Nỗ lực của các nhà vận động trong việc tập hợp các số liệu trong nước và quốc tế và trình lên cho các chuyên gia đã giúp mang lại sự tin tưởng và ý thức cần hành động khẩn cấp để thay đổi chính sách.**
- **Thu nhận sự ủng hộ của cộng đồng đối với những khuyến nghị về chính sách đã tạo nên động lực thúc đẩy và làm tăng tính bền vững.** Những dự án thí điểm tại cả hai quốc gia cho phép "chạy thử" những chính sách mới và cũng để cho các nhà có thẩm quyền quyết định về chính sách quốc gia thấy rằng chính sách này đảm bảo sẽ được thực hiện ở cấp cộng đồng.

PA/PHeng Chivoun

Nỗ lực của các nhà vận động trong việc tập hợp các số liệu trong nước và quốc tế và trình lên cho các chuyên gia đã giúp mang lại sự tin tưởng và ý thức cần hành động khẩn cấp để thay đổi chính sách.

www.path.org

PATH là tổ chức tiên phong trong cải tiến y tế toàn cầu. Là một tổ chức phi lợi nhuận quốc tế, sứ mệnh của chúng tôi là giữ gìn sinh mạng và cải thiện sức khỏe, đặc biệt cho phụ nữ và trẻ em. Chúng tôi đẩy mạnh cải tiến trong năm lĩnh vực - cải tiến vắc xin, thuốc, công cụ chẩn đoán, thiết bị, hệ thống và dịch vụ - với tiêu chí tận dụng kiến thức phát triển kinh doanh, chuyên môn về khoa học và y tế công cộng cũng như lòng đam mê để mang lại sự công bằng y tế. Thông qua việc huy động các đối tác trên toàn thế giới, chúng tôi mở rộng quy mô cải tiến, sát cánh làm việc với các quốc gia chủ yếu tại châu Phi và châu Á nhằm giải quyết các nhu cầu lớn nhất về y tế của những quốc gia này. Cùng nhau làm việc, chúng tôi mang lại những kết quả đo lường được, giúp phá vỡ vòng xoắn luẩn quẩn của tình trạng y tế yếu kém. Tìm hiểu thêm trên trang www.path.org.

455 Massachusetts Ave NW,
Suite 1000
Washington, DC 20001